

INTERFERENȚA DINTRE DREPTURILE OMULUI ȘI DREPTUL INTERNAȚIONAL PUBLIC

Author Ioan SABĂU-POP *

Abstract: *Dans le contexte de l'actuelle communauté internationale et des relations internationales actuelles, en plein changement et de grande complexité, le droit international public se trouve en plein processus de renouvellement et d'accentuation de son caractère humanitaire. Il apparaît comme une garantie juridique de la paix et de la sécurité internationale, de la collaboration entre Etats et peuples et de la stimulation de leur progrès.*

Keywords: *Public International Law, Human Rights, Interference, European Convention on Human Rights.*

JEL Classification: *K33*

Motto:

„Drepturile omului pot fi o erezie sau dimpotrivă un adevăr îndepărtat după cum tăvălugul puterii publice găsește implicarea în sine ca o forță de regenerare a sistemului însuși.”

1. Contextul valoric și problematic

În contextul actualei comunități internaționale și a relațiilor internaționale actuale, care sunt în plină schimbare și de o mare complexitate, dreptul internațional public se află în plin proces de înnoire și de accentuare a caracterului său umanitar. El apare ca o garanție juridică a păcii și a securității internaționale, a colaborării între state și popoare și a stimulării progresului lor¹.

Conflictele profunde din relațiile internaționale actuale, ca și marile probleme globale ale omenirii scot în evidență, pregnant, necesitatea cunoașterii și respectării dreptului internațional de către toate popoarele, de către fiecare om.

* Dr., Associate Professor, “Petru Maior” University of Târgu-Mureș, Faculty of Economics, Law and Administrative Science, Romania. Lawyer, Mureș Bar Association.

¹ Marțian Niciu, *Drept internațional public*, Vol. I, Editura Chemarea, 1995, pag. 1.

Pledând pentru respectarea dreptului internațional, Nicolae Titulescu spunea: „numai în ziua în care dreptul va străluci ca un răsărit de soare în sufletul tuturor oamenilor, ca o directivă care călăuzește, ca un imperativ categoric care se impune, ca o autosupunere care se confundă cu libertatea organizată, omenirea va fi salvată pentru că, în pacea creată de ordinea juridică, omul își va putea îndeplini destinul său, potrivit comandamentelor idealului creator”.

Dreptul internațional public al epocii de după cel de-al doilea război mondial este produsul evoluției de milenii a relațiilor internaționale, a comunității internaționale, care constituie mediul său natural, de existență și de dezvoltare.

Elemente de drept internațional se cunosc din antichitate. Ele s-au dezvoltat și completat în epocile următoare ale dezvoltării omenirii.

Dreptul internațional public s-a încheșat odată cu constituirea statelor moderne din Europa, în secolul al XVI-lea, și a dezvoltării relațiilor dintre ele, cristalizându-se pe deplin în secolul al XIX-lea. În acest secol, au apărut tratatele internaționale multilaterale, ceea ce a permis extinderea ariei spațiale de aplicare a normelor dreptului internațional public, la un număr tot mai mare de state, de pe diferite continente.

La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea s-au ținut cele două conferințe internaționale de la Haga, care au codificat în general, legile și obiceiurile de purtare a războiului, precum și mijloacele de soluționare pașnică a diferendelor internaționale.

În actualele relații internaționale se accentuează tendințele de interdependențe între state și popoare și de solidaritate între ele. Actualul drept internațional public este chemat să reglementeze domeniile noi ale activității umane, cum sunt folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice, activitatea spațială, protecția mediului înconjurător sau explorarea și folosirea resurselor naturale ale spațiilor submarine din zona internațională. Acest fapt a determinat îmbogățirea dreptului internațional public cu noi principii și norme, precum și cu noi instituții.

În perioada postbelică, s-a accentuat caracterul dreptului internațional public de drept al păcii. Acest fapt și-a găsit expresia și cristalizarea dreptului la pace al statelor și al popoarelor, ca un drept fundamental al lor și ca o instituție principală a dreptului internațional actual. Încă în anul 1950, Robert Redslob susținea existența unui „drept de pace generală” pentru toți participanții la relațiile internaționale, implicit pentru toate popoarele. Acest drept este organic legat de drepturile fundamentale ale omului, în primul rând de dreptul său la viață.

Dreptul la pace al statelor și popoarelor, implicit al omului, este un drept fundamental și imperativ, de la acesta neadmițându-se nici o derogare. Aplicarea acestui principiu în practica relațiilor internaționale presupune încetarea cursei înarmărilor și dezarmarea generală a statelor, precum și educarea tuturor oamenilor și popoarelor în spiritul păcii, toleranței și respectului reciproc, al colaborării și solidarității umane.

De educarea oamenilor și a popoarelor în spiritul păcii se preocupă Adunarea Generală a O.N.U., care în anul 1978 a adoptat „Declarația asupra pregătirii omenirii să trăiască în pace”. În această declarație se proclamă „Toate națiunile și ființele umane, fără deosebire de rasă, convingeri, limbă sau sex, au dreptul inerent de a trăi în pace”. De asemenea, se cere statelor să dezvolte colaborarea cu celelalte state și popoare, Declarația din 1978 subliniind totodată importanța cunoașterii dreptului internațional de către toți oamenii, ca mijloc de educare al acestora în spiritul păcii.

Dreptul internațional actual este nu numai un drept al păcii, ci și un drept cu profund caracter umanitar. În perioada postbelică, normele și instituțiile dreptului internațional public referitoare la persoana fizică au cunoscut o dezvoltare deosebită. În special s-au dezvoltat normele sale referitoare la drepturile și libertățile fundamentale ale omului, la eliminarea diferitelor discriminări din practica statelor, la garantarea drepturilor diferitelor minorități, precum și cele privind condamnarea colonialismului, a terorismului, genocidului, luării de ostateci².

Ca urmare a acestei tendințe dominante în evoluția dreptului internațional actual, el și-a schimbat, treptat, finalitatea și obiectul său de reglementare, de la entitățile abstracte cum sunt statul și organizațiile internaționale, la entitatea de bază a societății umane – omul. Acesta ocupă tot mai mult locul principal în reglementările dreptului internațional public. Datorită acestui fapt, în literatura de specialitate au apărut și s-au dezvoltat opiniile referitoare la calitatea persoanei fizice de subiect de drept internațional privat.

În contextul lumii contemporane, problematica drepturilor omului constituie una din temele dominante ale vieții politice, ocupând un rol proeminent în debaterile opiniei publice, în cadrul multor organizații și reuniuni internaționale.

Niciodată în istoria umanității expresia „*Drepturile omului*” nu a avut un succes atât de mare.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care funcționează pe lângă Consiliul European, cu sediul la Strasbourg, are drept scop examinarea și soluționarea plângerilor individuale privind drepturile sau libertățile ce se pretind a fi încălcate la nivelul forurilor naționale. Funcția acestei instituții este deosebit de importantă, această instituție reprezentând mecanismul internațional protector al drepturilor și libertăților cetățenești.

Convenția pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale a fost elaborată în cadrul Consiliului Europei. Convenția a fost deschisă pentru semnare la Roma pe data de 4 noiembrie 1950 și a intrat în vigoare în septembrie 1953. Pe lângă drepturile și libertățile civile, Convenția a prevăzut și o serie de obligații asumate de statele contractante.

Astfel, trei instituții au fost create în acest fel: Comisia Europeană a Drepturilor Omului care a luat ființă în anul 1954, Curtea Europeană a Drepturilor Omului care a luat ființă în anul 1959 și Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, acesta din urmă fiind alcătuit din miniștri de externe ai statelor membre sau reprezentanților lor³.

Faptul că există o Curtea Europeană a Drepturilor Omului oferă girul pentru orice persoană că drepturile și libertățile sale sunt ocrotite, în ultimă instanță, la nivelul unei forme internaționale care se bucură de o autoritate europeană⁴.

În afara puterii de a da vize asupra chestiunilor privind interpretarea Convenției, Curtea are o competență contencioasă, constând în soluționarea litigiilor deferite Curții referitoare la interpretarea și aplicarea acesteia.

² Idem, pag. 6.

³ Comitetul de Miniștri este responsabil, de asemenea, de supervizarea hotărârilor Curții;

⁴ Curtea Europeană a Drepturilor Omului este singurul organ judiciar autentic, creat de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale; se compune dintr-un număr de judecători egal cu cel al statelor membre ale Consiliului Europei, Curtea nu poate cuprinde mai mult de un singur resortisant al aceluiași stat;

Cetățenii trebuie să se bucure de cunoașterea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului ajutând la formarea unei opinii publice, la asigurarea unei protecții corespunzătoare, legitime, ale oricărui cetățean, conform standardelor unanim recunoscute pe plan internațional.

2. Drepturile omului în cadrul instituțional

Drepturile omului pot fi definite, în general, ca acele drepturi care sunt inerte naturii noastre, fără de care nu putem trăi ca ființe umane.

Drepturile omului și libertățile fundamentale ne permit să ne dezvoltăm și să ne utilizăm deplin calitățile noastre umane, inteligența, talentul și conștiința și să ne satisfacem nevoile spirituale. Ele sunt bazate pe dorința omului de a trăi într-o lume în care demnitatea bunăstarea fiecărei persoane umane se vor bucura de respect și protecție.

Negarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului nu este numai o tragedie individuală și personală, dar creează, de asemenea premisele neliniștilor sociale și politice aruncând semințele violenței și conflictului în și între societăți și națiuni.

Omul, ființă socială, se raportează în mod necesar la semenii, la societate în ansamblu, acesta fiind cadrul care îi asigură existența și dezvoltarea prin aceea că „*fiecare are un statut al său în care se însumează totalitatea drepturilor pe care societatea le acordă sau le pretinde de la fiecare*”. Prin urmare, date fiind implicațiile și consecințele deosebite pentru existența umană, este necesar crearea și menținerea echilibrului în societate. Pentru a nu rămâne un simplu enunț, trebuie să existe, create de state și mai ales de organizarea internațională, mecanisme cu menirea de a veghea asupra apărării drepturilor omului⁵. Prin norme de drept s-a fundamentat astfel „*status libertatis*” al persoanei, noțiune care în timp a avut ca rezultat cristalizarea instituției numită a drepturilor omului, ce reprezintă o garanție solidă a desfășurării relațiilor arătate. După cum enunță prima propoziție a Declarației Universale a Drepturilor Omului respectarea drepturilor omului și a demnității umane reprezintă „*fundamentul libertății, justiției și păcii în lume*”. Declarația Universală a Drepturilor Omului este cea mai importantă declarație oficială internațională privind drepturile inalienabile și inviolabile ale tuturor membrilor speței umane.

Astfel, în art. 29 din Declarația Universală a Drepturilor Omului⁶ este prezentată ideea că fiecare persoană este supusă în exercitarea drepturilor sale unor îngrădiri prevăzute de lege, în scopul respectării drepturilor și libertăților altora și în scopul satisfacerii exigențelor juste, cerute de morală și de ordinea publică, într-o societate democratică.

Această declarație a fost proclamată într-o rezoluție a Adunării Generale la 10 decembrie 1948, ca un „*ideal comun sper care trebuie să tindă toate popoarele și națiunile*” privind respectul drepturilor omului. Ea cuprinde numeroase drepturi – civile, politice, economice, culturale și sociale – la care oamenii din toată lumea sunt îndreptățiți.

⁵ Stelian Scăunaș, *Noul mecanism de control pentru apărarea drepturilor omului*, studiu publicat în Revista Studii de drept internațional public, Ed. Burg, 2006, pag. 22-23;

⁶ Declarația Universală a Drepturilor Omului este, de asemenea, primul segment al Declarației Internaționale a Drepturilor Omului, care include Convenția Internațională privind Drepturile Economice, Culturale și Sociale, Convenția Drepturilor Civile și Politice și Protocolul Opțional (la ultima convenție) Adoptate de Adunarea Generală în 1966.

În lumea contemporană, instituția drepturilor omului are un caracter bivalent, fiind în același timp și o instituție de drept intern, integrată normelor constituționale ale unei țări sau ale alteia, afectând un număr considerabil de ramuri de drept.

3. Apariția și evoluția drepturilor omului raportate la instituțiile dreptului public

Apariția conceptului de drepturi ale omului a fost rezultatul evoluției ideilor umaniste și a receptării acestora din ce în ce mai intense. Debutul, din punct de vedere cronologic, poate fi poziționat în antichitatea preocupată de definirea omului și a poziției sale în societate și de formularea înalțelor principii morale, a ideii de justiție. În timp, au apărut concepții noi datorită evoluției societății, datorită mutațiilor produse în plan politic și juridic și a teoriilor filozofice reflectate în acte și documente ale vremurilor.

Conceptul de drepturi ale omului a reprezentat o sinteză a tot ceea ce gândirea umană a avut mai bun, ridicând pe trepte mai înalte principiile umaniste, reluând elemente din gândirea religioasă și din năzuințele generale de libertate care se făcuseră cunoscute cu atâta vigoare în secolele XVII și XVIII⁷.

În prezent, datorită necesității garantării drepturilor omului și prin cooperarea statelor pentru apărarea drepturilor persoanelor s-a conturat o a treia generație a drepturilor omului, rezultat al definirii pe plan teoretic și transformarea practică a conceptelor noi referitoare la: drept la dezvoltare, drept la viață, drept la pace, dreptul la un mediu sănătos de viață, dreptul de a beneficia de patrimoniul comun al umanității.

Se remarcă îmbunătățiri progresive ale cadrului legal în sensul promovării respectului față de valorile drepturilor omului, modificarea și completarea proiectelor de lege trimise Parlamentului, dar și schimbarea legislației deja existente⁸.

Este de subliniat că literatura consacrată problematicii drepturilor omului este prezentă atât în dreptul național, cât și în cel internațional.

Conceptul „*Drepturile Omului*” este cunoscut de vreme îndelungată, însă abia la jumătatea secolului trecut el a reușit să se impună atât pe plan intern cât și pe plan internațional, vizând recunoașterea unor drepturi fundamentale ale cetățenilor: civile, politice, economice, sociale, culturale.

Pornind de la principiile înscrise în Cartea Națiunilor Unite, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat în 1948 Declarația Universală a Drepturilor Omului, care proclamă că „*toate ființele umane se nasc libere și egale în drepturi*”⁹.

Principiile sale prevăzute în Convenții și larga consacrare în legislația internă a statelor, Declarația Universală a Drepturilor Omului a devenit un document de valoare juridică generală¹⁰.

⁷ Inițial, drepturile omului s-au afirmat în domeniul civil și politic, ulterior în plan economic și social, aceste etape fiind înregistrate în doctrină ca prime generalități ale drepturilor omului, între care există o interdependență evidentă.

⁸ În acest context se remarcă necesitatea promovării cunoștințelor teoretice despre drepturile omului;

⁹ „*Declarația Universală*” a fost concretizată în 1966, în cele două pacte cu privire la drepturile omului, constituind baza a numeroase convenții ulterioare, regionale sau universale.

¹⁰ Un merit de seamă în acest domeniu îi revine O.N.U. și alături de acesta, Consiliului Europei; ceea ce a contribuit la creșterea prestigiului Consiliului Europei îl constituie elaborarea „*Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale*” cunoscută sub denumirea de „*Convenția europeană a drepturilor omului*” adoptată la Roma, la 4 noiembrie 1950.

Ca o confirmare în acest sens, menționăm „*Actul final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa*” adoptat la Helsinki în 1975 de statele europene, S.U.A. și Canada proclamă „respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale”, ca unul din cele 10 principii cu valoarea de „*jus cogens*”, ce reprezintă principii imperative pentru relațiile dintre toate statele.

De asemenea, „*Carta de la Paris pentru o nouă Europă*”¹¹ a reafirmat că drepturile și libertățile fundamentale sunt inerente ființelor umane și se impun a fi garantate prin lege, protecția și promovarea lor fiind o îndatorire a guvernelor, iar înfăptuirea reprezintă: baza libertății, dreptății și a păcii.

Primele două articole din Declarația Universală evidențiază ca toate ființele umane, fără distincție, se nasc libere și egale în demnitate și drepturi și enunță principiile de bază ale egalității și nediscriminării în dreptul de a se bucura de drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Următoarele 19 articole tratează drepturile civile și politice de care fiecare persoană este îndreptățită să se bucure.

Acestea sunt:

- dreptul la viață, libertate și siguranță;
- libertatea de a nu fi ținut în sclavie;
- dreptul de a nu fi supus terorii, tratamentelor și pedepselor inumane sau degradante;
- recunoașterea personalității juridice în fața legii;
- protecție egală în fața legii;
- dreptul la un remediu juridic, efectiv, pentru violarea propriilor drepturi;
- dreptul de a nu fi arestat, închis sau exilat arbitrar;
- dreptul la o judecată dreaptă și la o audiere publică de către un tribunal independent și imparțial;
- prezumția de nevinovăție până când vinovăția este dovedită;
- interzicerea condamnării pentru un act care nu a constituit un delict penal la momentul comiterii lui;
- libertatea de a nu fi supus amestecului în viața intimă, familie, casă sau corespondență;
- libertatea de circulație incluzând dreptul de a-și părăsi sau de a se întoarce în țara sa;
- dreptul de a cere azil;
- dreptul la o naționalitate;
- dreptul la căsătorie și la întemeierea unei familii;
- dreptul de a avea o proprietate;
- libertatea gândirii, conștiinței și religiei;
- libertatea de opinie și expresie;
- libertatea de adunare și asociere pașnică;
- dreptul de a participa la guvernarea unei țări;
- dreptul de acces legal la serviciile publice dintr-o țară.

Următoarele 7 articole tratează drepturile economice, sociale și culturale incluzând dreptul la:

- securitate socială;

¹¹ *Carta de la Paris pentru o nouă Europă* a fost adoptată la 21 noiembrie 1990.

- muncă și alegere liberă;
- remunerație echitabilă, care să asigure o existență firească demnității umane;
- formarea și aderarea la sindicate;
- odihnă și concedii de odihnă;
- un standard de viață adecvat sănătății și bunăstării (incluzând hrana, îmbrăcămintea, adăpostul și asistența medicală);
- ajutor social în caz de șomaj, boală, incapacitate de muncă, văduvie, vârstă înaintată sau alte situații independente de persoanele în cauză;
- protecția mamei și a copilului;
- educație: părinții având dreptul de a alege tipul de educație dorit pentru copiii lor;
- participarea la viața culturală în sânul comunității;
- protecția intereselor morale și materiale provenite din dreptul de autor al unei lucrări științifice, literare sau artistice.

În concordanță cu articolul 28, oricine este îndreptățit la o ordine socială și internațională în care drepturile sale enunțate în Declarația Universală să poată fi pe deplin realizate.

Articolul 29 spune că fiecare om are datorii față de comunitatea în care dezvoltarea liberă și deplină a personalității sale este posibilă.

Aceste drepturi și libertăți nu pot fi exercitate contra scopurilor și principiilor Națiunilor Unite.

Articolul final afirmă ca nimic în această Declarație nu poate fi interpretat astfel ca un stat, grup sau persoană să aibă dreptul de acțiune în scopul suprimării drepturilor și libertăților enunțate în Declarație.

Drepturile recunoscute de Convenție includ dreptul la muncă, la libera alegere a slujbei, la condiții sănătoase și bune de muncă, la plata egală pentru munca egală, la securitatea muncii, la odihna. Drepturile de a forma și de a adera la sindicate, dreptul la greva, la securitate socială incluzând și asigurarea socială sunt, de asemenea, recunoscute. Protecția și asistența trebuie asigurată familiei, cu o atenție specială acordată mamei și copilului.

Convenția declară, de asemenea dreptul fiecărui om la standard adecvat de viață, acesta incluzând mâncare adecvată, îmbrăcăminte și adăpost. Dreptul fundamental al fiecăruia de a fi protejat împotriva foametei este în mod special recunoscut. De asemenea, fiecare are dreptul la cel mai înalt standard ce poate fi atins din punct de vedere al sănătății fizice și psihice, precum și la educație.

Statele – părți trebuie să asigure învățământul primar obligatoriu și gratuit și trebuie să existe posibilitatea ca fiecăruia sa-i fie permis și accesibil învățământul secundar. Trebuie ca accesul la învățământul superior să fie egal pentru toată lumea. Părinții și tutorii legali trebuie să aibă dreptul să aleagă școlile pentru copiii lor și să asigure educația lor morală și religioasă corespunzătoare.

Oricine are dreptul să ia parte la viața culturală și să se bucure de beneficiile descoperirilor științifice. Trebuie făcute eforturi pentru a conserva, dezvolta și difuza știința și cultura. Libertatea cercetării științifice și a activității creative trebuie respectată și oricine are dreptul de a se bucura de beneficiile propriei activități de creație și cercetare.

Convenția mai prevede:

- drepturile bărbaților și ale femeilor de a se căsători când împlinesc vârsta corespunzătoare și de a-și întemeia o familie pe principiul egalității în drepturi și responsabilității soților;

- dreptul fiecărui copil, fără discriminare, la măsurile necesare de protejare din partea familiei, societății și a statului și dreptul de a avea o naționalitate;

- dreptul fiecărui cetățean de a lua parte la conducerea afacerilor publice, de a vota și a fi ales, de a avea acces, în termeni generali de egalitate, la serviciile publice.

Toate persoanele sunt egale în fața legii și sunt îndreptățite la o protecție egală din partea legii.

În 1983, Adunarea Generală a cerut recunoașterea următoarelor drepturi de bază ale populației indigene:

- să-și poarte propriul nume și să-și exprime liber propria identitate;
- să aibă statut oficial și să-și formeze propriile organizații reprezentative;
- să-și mențină în interiorul zonelor unde locuiesc structura economică tradițională și modul lor de viață; în nici un fel nu le trebuie afectat dreptul de a participa liber, în mod egal la dezvoltarea economică, socială și politică a țării;

- să-și păstreze și să-și utilizeze propria limbă, ori de câte ori este posibil, în educație și administrație;

- să se bucure de libertatea religiei și a convingerilor;

- să aibă acces la pământ și la resursele naturale luând în considerare locul pe care îl are în tradiția și aspirațiile lor;

- să-și structureze, conducă și controleze propriul sistem educațional.

În 1985, O.N.U. a înființat un fond valutar care să asigure asistență financiară pentru ca reprezentanții populațiilor indigene să se poată întâlni în grupul de lucru.

În noiembrie 1981, Adunarea Generală a adoptat și proclamat Declarația pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Intoleranță și Discriminare bazate pe Religie și Credință, după aproape 20 de ani de eforturi să se poată întâlni în grupul de lucru.

În noiembrie 1981, Adunarea Generală a adoptat și proclamat Declarația pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Intoleranță și Discriminare bazate pe Religie și Credință, după aproape 20 de ani de eforturi ale Comisiei și Adunării Generale.

Declarația prevede printre altele, următoarele:

- fiecare om va avea dreptul de a-și alege religia și credința proprie și libertatea de a-și manifesta religia sau credința prin ardoare, respectare, practică și învățătura atât singur, cât și în grup, în cadrul unei comunități, în mod privat sau public;

- nicio persoană nu va fi subiectul unei constrângeri care să-i atingă libertatea de a avea o religie sau o credință la alegere;

- nicio persoană nu va fi subiectul discriminării din partea statului, a unei instituții, a unui grup de persoane sau persoane pe motiv de religie sau credință.

Declarația expune și elementele specifice care intră în cadrul libertății religiei sau credinței.

Persoana în sine este centrul activității Națiunilor Unite depuse în numele drepturilor omului, atât ca beneficiar al drepturilor proclamate cât și ca actor – cheie în realizarea lor.

Declarația Universală a Drepturilor Omului cere fiecărei persoane și fiecărui organism al societății să promoveze respectul pentru drepturile omului și să se lupte pentru recunoașterea lor universală și efectivă. Individual, în comunitatea sa și prin

organizațiile nonguvernamentale, fiecare persoană poate promova educația drepturilor omului, încuraja respectul acestora la nivel național și lupta pentru deplina participare a țării sale la eforturile Națiunilor Unite de a proteja la scara internațională drepturile omului. Importanța impactului pe care simplii cetățeni îl pot avea acționând împreună pentru pace și drepturile omului nu trebuie subestimate.

Pe termen lung, numai prin suportul activ al cetățenilor lumii, efortul Națiunilor Unite pentru protejarea drepturilor omului vor reuși.

4. Necesitatea superiorității normelor de drept internațional față de cele de drept intern

Problema poziției normelor internaționale în materia drepturilor omului față de cele interne se pune în mod distinct în plan internațional și la nivel intern. În planul dreptului internațional, jurisdicțiile internaționale afirmă superioritatea normelor internaționale, inclusiv în materia drepturilor omului, față de normele dreptului intern, indiferent de natura acestora, deci inclusiv față de normele constituționale.

O normă juridică are superioritate asupra uneia din dreptul intern și o înlătură de la aplicare numai dacă este favorabilă. Dimpotrivă, o normă internă favorabilă nu înlătură de la aplicare o normă internațională mai restrictivă, prin invocarea superiorității normei internaționale, deoarece norma internațională are caracter subsidiar, constituind doar un nivel minimal de protecție, de la care doar ea însăși permite expres statelor să deroge printr-o protecție sporită a drepturilor omului la nivel intern.

Prin urmare, din corelarea principiilor superiorității normelor internaționale în materia drepturilor omului și subsidiarității lor în raport cu dreptul intern, rezultă soluția conform căreia în caz de conflict între o normă internațională privind drepturile omului și o normă internă, se aplică întotdeauna, atât la nivel internațional, cât și la nivel intern, norma mai favorabilă, indiferent dacă aceasta este cea internațională sau internă.

5. Raporturile dintre dreptul internațional public și drepturile omului, între paralelism și ierarhizare

Data fiind distincția fundamentală dintre dreptul internațional și cel intern, regulile internaționale ale drepturilor omului au un regim aparte. Dreptul intern este un drept de subordonare care dă naștere unei singure ordini juridice, în cadrul căreia subiecții sunt subordonați puterii statelor, în tripla sa funcțiune: legislativă, executivă și judecătorească. Dreptul internațional public reprezintă un drept de coordonare între state suverane și nu cunoaște nici legiuitor, nici judecător, nici sancțiune obligatorie, în afara consimțământului statelor vizate.

Caracterul politic al dreptului internațional antrenează consecințe importante în ceea ce privește protecția drepturilor omului¹².

Dreptul internațional este definit ca fiind ansamblul de reguli care guvernează raporturile dintre state, fiind construit pe baza a ceea ce profesorul Virally numea „teoria celor două sfere”¹³. Aceasta postulează diferența de nedepășit dintre sfera relațiilor interstatale, care delimitează ordinea internă și este guvernată de dreptul intern al statului

¹² Frederic Sudre – *Drept european și internațional al drepturilor omului*, Ed. Polirom, 2006, pag. 33;

¹³ *Droits de l'homme et theorie generale du droit international*, Melanges Rene, Pedone, 1969, pag. 323;

și sfera relațiilor interstatale, care definește ordinea internațională și este guvernată de dreptul internațional public¹⁴. Această distincție fundamentală exclude posibilitatea existenței unei a treia sfere, aceea a relațiilor transstatale, cărora le-ar corespunde „un drept transnațional” aplicabil relațiilor particulare care depășesc frontierele statului.

Dreptul internațional clasic este construit în întregime ținând seama de interesele statelor, ordinea politică internațională și ordinea juridică internațională împletindu-se astfel în mod intim.

Ca drept consensual, dreptul internațional depinde, în ceea ce privește apariția sa, de voința politică a statelor.

Referitor la drepturile omului, acestea vor depinde în mare măsură de relațiile stabilite între omul ce trebuie protejat și statul care îi asigură protecția, precum și de calitatea relațiilor pe care statele le întrețin între ele.

BIBLIOGRAFIE

1. **FREDERIC SUDRE**, *Drept european și internațional al drepturilor omului*, Ed. Polirom, 2006;
2. **VALENTIN CONSTANTIN**, *Drept internațional public*, Ed. Universității de Vest, Timișoara, 2004;
3. **MARȚIAN NICIU**, *Drept internațional public*, Ed. Chemarea, 1995;
4. **EUGEN POPA**, *Elemente de drept public și privat*, Ed. Servo-Sat;
5. **VICTOR DUCULESCU**, *Dreptul tratatelor*, Ed. Lumina Lex, București, 2005;
6. **VINCENT BERGER**, *Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului*, Institutul Român pentru drepturile omului, Ediția a III- a;
7. **CORNELIU BÂRSAN**, *Convenția Europeană a Drepturilor Omului*, Ed. All Beck, București, 2002;
8. **CORNELIU L. POPESCU**, *Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului*, Ed. All Beck, București, 2005;
9. **M. VIRALLY**, *Droits de l'homme et theorie generale du Droit international*, Pedone, 1969;
10. **PROIECT DE TRATAT DE INSTITUIRE A UNEI CONSTITUȚII PENTRU EUROPA**, Convenția Europeană, 2003.
11. **STELIAN SCAUNAȘ**, *Studii de drept internațional public*, Ed. Burg, Sibiu, 2006.

¹⁴ Frederic Sudre, op.cit., pag. 35;